

TIDNINGEN FÖR OSS SOM ÄR MEDLEMMAR I livsmedels HANDLARNA

4-5

KÖTTSTÖLDER

Handlarnas enkät ger svart på vitt.

6-7

HOT OCH HAT

Tips om hur du agerar och förebygger.

8-9

ENERGI-SMARTARE BUTIK

Två Chalmers-projekt som kan kapa kostnaderna.

Foto: Susan Berzelius

NYA HEMKÖP LUXOR, MOTALA:

Tuggar sig in på marknaden under brinnande kris

LÄS MER PÅ SIDORNA 12-13

Stoppa överimplementeringen bums

En av de saker som många, inte minst inom dagligvaruhandeln, hoppades på när vi fick regerings- skifte förra året var att den nya regeringen snabbt skulle ta tag i en rad lågt hängande frukter. Politiska frågor där de uttryckte tydliga ståndpunkter när de var i opposition. Till exempel att vi i Sverige inte skulle överimplementera EU-lagstiftning. Att livsmedel skulle vara undantagna från prisinformationslagen var ett tydligt budskap från förra oppositionen. Nu är det tyst i frågan och ingen ger besked om vad som ska gälla framöver.

Den 1/1 2024 är planen att Sverige, sex år före övriga EU, ska ålägga alla som tillverkar och säljer mat för takeaway att erbjuda kunderna att använda återanvändbara förpackningar. Det finns, nu när det snart är sex månader kvar, inget förslag hur detta ska lösas. Risken finns att detta blir ett byråkratiskt dräp- slag mot butiker och restauranger som säljer mat för takeaway. Regeln gäller nämligen inte det som är industritillverkat, utan enbart det som är lokalproducerat. Stick i stäv med senaste årens prat om att öka det lokala.

Dessutom finns det inte något bra material att tillverka förpackningarna av. Det enda som fungerar, om man ska kunna garantera hygien och minska risken att föra allergener vidare är glas och det tror jag inte vi vill ha i parker och skog eller för all del släpa runt i väskorna med matrester kvar efter en picknick.

När vi testade detta förra gången, med de återfyllnadsbara PET-flaskorna som hade fyra kronor i pant, var en av anledningarna till att de försvann att det inte gick att rengöra dem ordentligt. Plus det att de blev repiga och oaptitliga ganska fort. Vad den svenska överimplementeringen beror på vet jag inte, men grundförslaget bygger på EU:s avfallshierarki, vilken säger att återanvändning, i alla lägen, är att föredra framför återvinning. Något som låter klokt ända tills man inser att det inte finns någon vetenskap som stöder detta tanke- sätt. Saken är den att det beror på, och vi behöver väga in en rad faktorer för att veta vad som är bäst, både ur hållbarhets-, men även ur en rad andra perspektiv, som livs- medelssäkerhet, allergener och pris.

Livsmedelshandlarnas uppmaning till politiken är att börja titta mer på vad fakta säger och mindre på vad vi tror är bra. Samt att omedelbums stoppa all överimplementering och även riva upp de senaste årens överimplementeringar. Det kan inte vara så svårt. Eller om det är det, förklara gärna.

PÄRS MINUT

Varje fredag,
kl. 15.00!

Pär Bygdeson, vd och vaktmästare
Livsmedelshandlarna

I DETTA NUMMER:

4-5

KÖTTSTÖLDER. Medlem-
marna har noterat en ökning
med 70 procent.

6-7

SÅ FÖREBYGGS HOT. När näthat, gliring-
ar och negativ medial uppmärksamhet
blivit vardagsmat.

8-9

ENERGISMART. Flera smarta forsknings-
och utvecklingsprojekt kan hjälpa butiker
att spara pengar.

11

TRYGGHET. Ny lag under-
lättar för butiker som vill
anställa egna ordningsvakter.

12-13

BUTIKSTILLSKOTT. Öst-
götaortens senaste invigning
var inte den mest vältajmade.

Tidningen Livsviktigt ges ut av:

livsmedels
HANDLARNA

som är en oberoende branschorganisation
för handlare inom dagligvaruhandeln.
Livsviktigt kostar 800 kronor per år och
ingår i serviceavgiften.

Ansvarig utgivare och vd: Pär Bygdeson

Redaktör: Martin Rosengren
martin@martinrosengren.se

Reporter/stf redaktör: Susan Berzelius

Produktion: Ellens Grafisk form & Produktion

Annonsering: info@ellens.se

Tryck: Graf&Bild Svanenmärkt 3041 0974

Adress: Regeringsgatan 60, 103 29 Stockholm

Telefon: 08-20 24 50

E-post: info@livsmedelshandlarna.se

Twitter: @handlare
livsmedelshandlarna.se

NY MEDLEM:

Medlemskapet har redan betalat sig

TEXT: SUSAN BERZELIUS

Möjligheten att få hjälp med att pressa kostnaderna för energiförbrukningen och avfallshantering fick Ica-handlare Johan Lindahl i Strömsnäsbruk att gå med i Livsmedelshandlarna.

Det var vid en nätverksträff som Johan Lindahl, Ica Nära i Strömsnäsbruk lockades att bli medlem i Livsmedelshandlarna.

– Nu har jag fått ett offertunderlag som förhoppningsvis leder till att vi minskar kostnaderna för vårt avfall, säger Johan Lindahl.

2011 blev stockholmaren Johan Lindahl handlare i Strömsnäsbruk dessförinnan drev han butik i Emmaboda.

– Förra året investerade vi i byte

av kylarna och uppdaterade inredningen i bröдавdelningen. Nu är vi bra rustade i butiken.

Precis som kollegorna runt om i landet märker Johan Lindahl och hans butikslag av ett förändrat köpbeteende bland kunderna.

– Det är mycket kampanjvaror som säljer och många fler kunder väljer lågprisalternativen nu. Vi har trots allt klarat oss hyggligt jämfört med Ica generellt. Men vi tappar förstas gentemot inflationen. ■

▲ JOHAN LINDAHL, handlare i Strömsnäsbruk, är nöjd över att medlemskapet redan betalat sig.

Ica Nära, Strömsnäsbruk

Handlare: Johan Lindahl.

Omsättning: 50 miljoner kronor netto.

Butiksyta: 970 kvadratmeter varav 630 kvadratmeter säljyta.

Antal medarbetare: 22.

Antal kassor: 2.

Öppettider: 8–20 alla dagar.

C-topparna besökte Börje för givande samtal

TEXT OCH FOTO: MARTIN ROSENGREN

Livsmedelshandlarna bjöd in talespersoner för Centern till ett butiksbesök hos Ica Supermarket Skogås, Huddinge.

Handlaren Börje Johansson, ny styrelseledamot i Livsmedelshandlarna, besöktes av Helena Lindahl, skattepolitisk talesperson för Centern och Daniel Bäckström, vice partiledare och landsbygdspolitisk talesperson, vd Pär Bygdeson var också med på lunchmötet.

Börje Johansson mötte en bred förståelse från C-profilerna för sina beskrivningar och problemformuleringar. Bakgrunden till mötet var också att Helena Lindahl tagit strid för handlarna i debatten om livsmedelspriserna genom ett uppmärksammat Facebook-inlägg, där hon fastslår att bilden av handelsföretagen som syndabockar är ”en praktisk dimridå som är väldigt bekväm för politiken”.

– Inte ens om Börje hade noll i marginal skulle det göra särskilt stor skillnad på priset, debatten blir missvisande när alla springer på samma boll. Det är staten som tjänar mest från jord till bord och därför är det framför allt upp till staten och politiken att komma med åtgärder, sa Helena Lindahl.

Diskussionerna kretsade mycket kring vikten av att se och analysera hela

▲ GIVANDE MÖTE. Ica-handlare Börje Johansson, mitt, tog emot C- talespersonerna Helena Lindahl och Daniel Bäckström

livsmedelskedjan, inte minst för att säkerställa att varuförsörjningen ska fungera även under krislägen.

– Jag kan ofta sakna visionerna om ett bättre samhälle inom politiken men det här var ett bra möte, Helena är bra, summerar Börje Johansson efter besöket i butiken. ■

Enkäten gav svart på vitt om köttstölderna

Livsmedelshandlarnas enkät om köttstölder gav kalla fakta om problemets omfattning och det mediala genomslaget blev starkt.

– Tack till alla medlemmar som engagerade sig, det här visar hur bra det blir när vi hjälps åt, säger vd Pär Bygdeson.

TEXT OCH FOTO: MARTIN ROSENGREN

ENKÄT OM STÖLDERNA.

Ta del av enkäten i sin helhet genom att scanna QR-koden.

Alla indikationer tydde på att köttstölderna eskalerade, men det fanns inga konkreta siffror att ta på före enkäten.

Pär Bygdeson har gett minst 23 intervjuer om köttstölderna och enkäten, främst för P4, men även för SVT och TV4, därtill har det blivit två artiklar i Expressen samt artiklar i Aftonbladet, Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter.

– Huvudbudskapet är att de organiserade stölderna är det största problemet, vi vet att det här omsätts på en lokal marknad. Polisen, Skatteverket och miljö och hälsa borde samverka och göra mycket mer för att strypa den illegala handeln med butikernas varor, säger Pär Bygdeson.

Nära 70 procent av handlarna har märkt av en ökning av köttstölderna under en fyramånadersperiod innan enkäten genomfördes i mars. Samtidigt uppger nära hälften av handlarna att de inte polisanmält köttstölderna. Uppgivenheten är lätt att förstå i och med att nära 75 procent av respondenterna som ändå gjort anmälan uppger att de inte fått någon återkoppling från polisen.

Flertalet butiker har vidtagit åtgärder som hämmar försäljningen och servicegraden, över hälften har minskat exponeringen av kött i butiken, man plockar bort vissa detaljer ur sortimentet och minskar exponeringen i butik, nära 40 procent förvarar dyrare detaljer på lagret och 4,2 procent jobbar med någon form av lås på köttstolen.

– Men det är tydligt att åtgärderna inte ger önskad effekt och det finns inget som tyder på att problemet minskat sedan vi gjorde enkäten, tvärtom, säger Pär Bygdeson. ■

◀ **UPPGIVET LÄGE.** Nära 70 procent av handlarna har märkt av en ökning av köttstölderna under en fyramånadersperiod, samtidigt som nära hälften av handlarna uppger att de inte polisanmält dem. Uppgivenheten är lätt att förstå i och med att nära 75 procent av respondenterna som ändå gjort anmälan inte har fått någon återkoppling från polisen.

Enkäten vittnar om myndigheternas svek

Livsmedelshandlarnas enkät besvarades av 367 handlare.

Nedan följer några exempel på fritextsvar på frågan

”Något övrigt du vill tillägga?”.

- ”Nyckeln är att komma åt att det går att sälja köttet vidare. Det krävs krafttag mot de som köper köttet. Och att polismyndigheten har för vana att hålla ihop alla anmälningar om köttstöld inom distriktet, stjäla en person kött i en butik stjäla den i andra butiker också. Fastslås identiteten i en butik, stäm av om det är samma signalement/person på övervakningsfilmerna i de andra butikerna.”
- ”Att polisen lägger ned lite tid på att hitta köparna. De flesta vet redan vart det går men polisen visar 0 intresse att ta i detta!”
- ”Säljer endast oxfile över disk numera vilket blir en mycket kostsam hantering då vi inte kan ha det ute i diskarna.”
- ”Polisen måste lägga mer resurser på att hitta köparna. Polisen måste sluta med att skriva bort anmälningarna, händer ofta.”
- ”Vi har sedan länge varit restriktiva med svenskt kött och dyrare detaljer. Tyvärr missar vi försäljning men vi har inte råd med det svinn som direkt uppstår när vi lägger fram för mycket eller för exklusivt. Polisen gör ingenting och vi skulle vilja att de utredde VEM som köper stulet kött.”
- ”Mest nötkött som stjäls. Även fransyska och högre.”
- ”Ingen idé att ringa polisen pga långa svars-/väntetider och sedan får man i vart fall bara ett brunt kuvert om att ärendet har lagts ned. Ofta med motiveringen ”brist på bevis” oaktat vittnen finns. Livsmedelsbutikerna har blivit de kriminellas skafferier. Bara att hämta det du behöver. Vi har även märkt en ökning av ”glömt” att scanna varor vid avstämningar i vår utcheckning för kunder som självscannar.”
- ”Åtgärderna genererar en minskad försäljning vilket är mycket tråkigt både för oss och för kunden.” ■

▼ **SVAG EFFEKT.** Flertalet butiker har vidtagit åtgärder som hämmar försäljningen och servicegraden, över hälften har minskat exponeringen av kött i butiken. ”Det är tydligt att åtgärderna inte ger önskad effekt”, säger Pär Bygdeson.

Fråga 5 (76% av totala antalet svaranden har svarat på denna fråga)

Har du gjort förändringar i din kötthantering? (flera svar möjliga)

Förebygg hot och näthat – här är bästa tipsen

TEXT: SUSAN BERZELIUS

”Uthängda” handlare, angrepp på sociala medier och hets mot dagligvaruhandeln i stort. Vinterns och vårens fokus på matpriser och ”övervinsterna” bland livsmedels-handlare har satt strålkastarljuset på branschen. Känns hoten obehagliga? Detta kan du själv göra för att skydda dig och dina nära.

När inflationen stack iväg under det gångna året riktades uppmärksamheten snabbt mot livsmedelspriserna och många butiker och handlare har fått ta emot allt från gliringar till mer hotfulla attacker, inte minst via sociala medier. Näthatet har nått ända in till branschen.

Kedjorna och branschorganisationerna har också märkt en viss ökning av frågor kring hur man skyddar sig mot digitala angrepp.

– I dag kan ju gemene man hitta det mesta av personlig information på nätet, säger Nina Jelter, säkerhetschef på Svensk Handel.

– Med en enkel sökning kan man finna såväl bostadsadresser som familje-

medlemmars namn, mobilnummer och registreringsnummer på bilar för att bara nämna några uppgifter.

Nina Jelter poängterar dock att man kan göra mycket själv för att skydda sig. – Börja med att kontrollera sekretessinställningarna på dina sociala medier-konton. Ta bort uppgifter på öppna sidor som Hitta.se och Eniro genom att antingen kontakta kundservice eller logga in med bank-id och plocka bort dina egna uppgifter.

Telefonnummer kan göras hemliga hos respektive teleoperatör.

Men om hoten är riktigt allvarliga – hur gör man då? Svaret finns hos Skatteverket som har två nivåer av digitalt skydd.

– Vi pratar dels om ”skyddad folkbokföring”, det som tidigare hette kvarskrivning, förklarar Camilla Karp, sekretesschef på avdelningen för skyddade personuppgifter på Skatteverket. Dels om ”sekretessmarkering”.

Sekretessmarkering innebär till exempel att namn och adress skyddas i folkbokföringsregistret. I vanliga fall är uppgifterna i det svenska folkbokföringsregistret offentliga, det är därifrån uppgifterna till bland annat Eniro och Hitta.se plockas.

För att få någon form av sekretessmarkering krävs att det finns ett reellt och konkret hot mot personen. Polisen och Domstolsverket måste involveras för att bedöma graden av farlighet i hoten.

Camilla Karp tipsar liksom Nina Jelter om att i första hand göra det man själv kan för att skydda sina personuppgifter.

Skatteverket har för övrigt sett en kraftig ökning av antalet ansökningar om sekretessmarkeringar och skyddad identitet.

– På tio år har ansökningarna fördubblats till 27 000 om året, säger Camilla Karp.

– Ökningen är definitivt en följd av utvecklingen av sociala medier på nätet. ■

NINA JELTER, Svensk Handel. Foto: Svensk Handel.

"Stötande" bonusar till matjättarnas vd:ar

Av: Niklas Svahn/TT

PUBLICERAD: 21 MARS | UPPDATERAD: 21 MARS

Dyrare mat – då får Icas vd 13,2 miljoner i bonus

Isabel Hallqvist 21 Mars, 2023

Meja
Jonna Sima

Ica-handlarna verkar passa på att lura oss

Styr priser och plockar ut miljardvinster i hemlighet

PUBLICERAD: 19 APRIL

UPP-PISKAD STÄMNING. Vinterns och vårens fokus på matpriser har lett till en medial situation där dagligvaruhandeln ofta hängs ut som syndabockar.

SÅ KAN DU SKYDDA DIG

- På sökmotorer som Hitta.se, Mrkoll, Ratsit och Eniro kan man antingen logga in med sitt bank-ID på för att ta bort uppgifter alternativt kontakter man kundservice på respektive företag för att ta bort uppgifter.
- Sekretessmarkering eller skyddad folkbokföring. Gå in på Skatteverket.se och ladda ner en ansökan. Grundläggande villkor är att det finns ett reellt hot och att åtgärden bedöms ge ett faktiskt skydd.
- Gör ditt telefonnummer hemligt. Kontakta operatören.
- Sociala medier. Gå in på Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, Snapchat och kontrollera sekretessinställningarna. Där kan du styra vilka som kan se dina inlägg och bilder.
- Slutligen: Samla bevis. Ta skärmdump av meddelanden/kommentarer/mejl, så att hela dator- eller mobilskärmen med klockslag och datum syns. Radera inte meddelandet/kommentaren/mejlet/bilden.

Källa: Näthattshjälpen, Svensk Handel och Skatteverket.

LO-ekonomen om Svantessons möte: "Måste hota och skälla mycket mer"

Publicerad: 15 mars 2023, 15:15

Ulf Mazurs facit efter Svantessons möten: "Kan inte andas ut"

Publicerad: 21 april 2023, 14:18

Ica-handlarna tjänar rekordmycket

Av: Nivette Dawod

Svantesson kallar till sig matjättarna

Finansminister Elisabeth Svantesson (M) kallar till sig matjättarna efter den senaste inflationssiffran.

"Det är oacceptabelt om det finns aktörer som höjer priserna i onödan."

ENERGISMARTARE BUTIK:

"Det blir win-win för alla"

TEXT OCH FOTO: AGNETA RENMARK

Ica Focus i Göteborg siktar på att halvera sin energikostnad, tack vare ett nytt kylsystem och en optimerad affärsmodell för att sälja värmeöverskottet till fastighetsägaren.

– Att driva butik är mer än att bara sälja mat, säger handlaren Peter Rundquist.

Det finns stora möjligheter för livsmedelsbutiker som är hyresgäster i köpcentrum eller flerbostadshus att tjäna pengar på sitt värmeöverskott och att leverera komfortkyla. Det visar ett forskningsprojekt som KTH driver i samarbete med nätverket Relivs, som koordineras av Chalmers Industriteknik, CIT.

– Livsmedelsbutiker har ett stort

värmeöverskott som genereras i kylanläggningarna men ses sällan som en potentiell leverantör av energi. I de konventionella affärsmodellerna ligger oftast ansvaret på energileverans av värme och komfortkyla på hyresvärden eller på energibolagen, säger Josep Termens, energiexpert på CIT.

Syftet med projektet är att identifiera bästa tekniska lösningar och ta fram olika affärsmodeller för att butikerna ska kunna exportera och sälja värmeöverskottet vidare så att den gör nytta i hela fastigheten.

– Tidigare, med låga energipriser, har detta inte varit en prioriterad fråga. Nu är läget annorlunda men då måste

FORSKNINGSPROJEKTET

Studien av befintliga affärsmodeller mellan livsmedelsbutiker och fastighetsägare för leverans av energi är en del av ett större TERMO-forskningsprojekt, finansierat av Energimyndigheten.

De butiker som ingår, förutom Ica Focus, är Ica Nära Humlegården, Stockholm; Ica Maxi Stenhagen, Uppsala; Hemköp Lundby Park, Göteborg; City Gross Eskilstuna, City Gross Ytterby, City Gross Mantorp, samt Lidl Sveavägen, Stockholm.

DANIEL ÅKERHAGE, butikschef på Ica Focus, är nöjd med den samverkan som butiken har med fastighetsägaren kring energioptimering.

**”Livsmedelsbutiker har ett stort värmeöverskott som genereras i kylanläggningarna men ses säl-
lan som en potentiell leverantör
av energi.”**

det finnas ekonomiska incitament för butikerna att göra de investeringar som krävs, säger Daniel Steuer, forskare på KTH.

Ica Focus i Göteborg är en av de butiker som varit med i studien. Här har man länge haft ett fungerande värmeåtervinningssystem i samverkan med fastighetsägaren, där värmeöverskottet skickats vidare i huset till både kontorslokaler och den galleria som butiken ligger i. Levererad energi mäts och ersätts genom en avräkning var sjätte månad.

– Som handlare kan man inte bara intressera sig för gurkor och tomater. Det har vi inte minst blivit varse nu under det senaste året, när kostnaden för el dragit i väg, säger Peter Rundqvist och förklarar att energi är den fjärde största utgiften efter personal, hyra och inköp av varor.

Men kylsystemet är gammalt och ska nu uppgraderas till ett modernt och koldioxidbaserat.

– I dag är det 35-gradigt vatten som går in i värmeåtervinningssystemet, vilket gör att vi måste stötta med fjärrvärme. Med ett nytt system kan vi komma upp i 60 grader, förklarar butikschefen Daniel Åkerhage.

Tack vare det optimerade systemet kommer man även att kunna öka effektiviteten och skicka ett större värmeöverskott och till fler delar av byggnaden.

– Det fina är att då får hela huset nytta av vår investering, det blir win-win för alla, säger Peter Rundqvist.

Vad räknar ni med att spara?

– I dag har vi en total energikostnad på tre miljoner kronor per år och får tillbaka en halv miljon på värmeöverskottet vi säljer. Med den nya investeringen räknar vi med att kunna halvera vår totala energikostnad. ■

Ny mjukvara sparar pengar – och utjämnar elförsörjningen

TEXT: SUSAN BERZELIUS

Vad sägs om att använda butikens kylsystem för att utjämna ojämnheter i elförsörjningen? Och samtidigt spara upp till 25 procent av kostnaden för kylsystemets el? Det är vad det Chalmersbaserade företaget Ambidex just nu erbjuder med sin nya mjukvara. Och butiker står i kö för att vara med.

Efter år av utveckling av en mjukvara är det Chalmersbaserade startup-företaget Ambidex i startgroparna för att erbjuda dagligvarubutiker att dels hjälpa svensk elförsörjning att ”utjämna ojämnheter” i elproduktionen, dels spara pengar för den egna verksamheten.

– Att producera tillräckligt med el är en sak, att producera rätt mängd vid rätt tillfälle en helt annan, säger Gustaf Engström, affärsutvecklare på Ambidex.

– Med den nya mjukvaran kan vi anpassa butikernas kylsystems förbrukning efter omvärldens produktion.

Enligt Ambidex kan vilken butik som helst anslutas till mjukvaran men ju större butik desto större effekt. Ett erbjudande har skickats ut till alla medlemmar i Livsmedelshandlarna, någon större arbetsinsats från butikens håll krävs inte, enbart ett tillstånd från kylsystemleverantören för att koppla ihop sig med den nya mjukvaran och det kostar ingenting att ansluta sig.

▼ **MAGNUS KÖRLE**, Ica-handlare i Göteborg.

▲ **GUSTAF ENGSTRÖM**, som i dagarna tar sin examen från Chalmers tekniska högskola i Göteborg, är affärsutvecklare på Ambidex.

– Resten sköter vi, och våra beräkningar visar att butiken kan spara mellan 5 och 25 procent av sina kostnader för kylarnas elförbrukning, säger Gustaf Engström.

Hittills har Ambidex och Livsmedelshandlarnas upprop gett ett ”mycket stort gensvar”. Gustaf Engström påpekar också att mjukvaran använder sig av simulerade modeller av kylsystemen för att säkerställa att matvarorna förblir opåverkade enligt livsmedelslagstiftningen. Gensvaret från dagligvaruhandeln har, enligt Gustaf Engström, varit stort och den första butiken, Ica Nära Nya Varvet i Göteborg, är på gång.

Ica-handlare Magnus Körle, även styrelseledamot i Livsmedelshandlarna, säger att det främst är tanken på att göra samhällsnytta som fått honom och butiken att hoppa på projektet.

– Det kräver väldigt liten arbetsinsats av mig som handlare samtidigt som vi bidrar till något bra. Dessutom gillar jag att stötta unga människor och deras idéer. En viss ekonomisk kompensation hoppas vi såklart på också när det väl rullar.

Även om många butiker redan visat intresse för att ansluta sig till systemet finns det enligt Gustaf Engström utrymme för fler att anmäla sig. ■

KINBERG BATRA:

Omotiverat med e-krona

TEXT: SUSAN BERZELIUS

FOTO: ERIK OLSSON

Samhällsbehoven är inte tillräckligt stora för att motivera en ny e-krona. Det var Betalningsutredningens slutsats när den lämnade över sitt betänkande till Finansdepartementet i mars.

Utredningen om statens roll på betalningsmarknaden har under tre år letts av tidigare Moderatledaren och nyttillträdda landshövdingen i Stockholms län, Anna Kinberg Batra.

– Jag ser inte att det i dag finns tillräckligt starka samhällsbehov av att Riksbanken ger ut en ny e-krona. Det finns argument för, men viktiga frågor behöver besvaras inte minst när det

gäller den finansiella stabiliteten, sa hon vid den presskonferens som hölls i samband med betänkandets överlämnade.

Utredningen skriver dock att ”omvärldsförändringar kan föranleda en annan bedömning i framtiden. Riksbanken bör fortsätta att utvärdera förutsättningarna för en e-krona och

återkomma med en framställning till riksdagen under 2024 med en bedömning av om det finns tillräckliga skäl att införa en e-krona.”

Men utredningen säger ändå att om det trots allt kulle bli en digital centralbanksvaluta i framtiden så ska den vara ”tillgänglig för alla och teknikneutral” och bedömer vidare att

Snart enklare att öka tryggheten med vakt

TEXT: AGNETA RENMARK

Från och med 1 januari nästa år blir det enklare att ansöka om ordningsvakter. Då väntas en ny lag träda i kraft, som ska underlätta för den som vill anställa en egen ordningsvakt.

Från och med 1 januari nästa år blir det enklare att ansöka om ordningsvakter. Då väntas en ny lag träda i kraft, som ska underlätta för den som vill anställa en egen ordningsvakt.

Syftet med nya lagen är att ”skapa förutsättningar för en mer flexibel och ökad användning av ordningsvakter”. Det innebär bland annat att ordningsvakter ska kunna användas på fler platser och inom större områden. De ska även ges fler befogenheter och till exempel få transportera omhändertagna personer och förstöra beslagtagna alkohol. En helt ny tillståndprocess för att använda ordningsvakter införs, där fokus är ”behov och ändamålsenlighet”.

Fram tills nu har det varit svårt att få tillstånd för att anställa en ordningsvakt i butiken. Det är något som handlaren Andreas Bylger på Ica Nära Sättra i Stockholm vittnar om. – Vi hade en väldigt tuff situation här för några år sedan med kraftig ökning av stölder och flera hotfulla situationer – det var kaos, säger han.

NY LAG. Från och med 1 januari ska det bli enklare att ansöka om ordningsvakter. Då väntas en ny lag träda i kraft, som ska underlätta för den som vill anställa en egen ordningsvakt. ▼

Foto: Securitas

Foto: Susan Berzelius

▲ **VÄLKOMNAR NYA CHANSEN.** Andreas Bylger och Ica Nära Sättra fick avslag på tillståndet efter en framgångsrik period med ordningsvakt i butiken. Anledningen var att det helt enkelt hade blivit för lugnt i butiken.

Det är polisen som utbildar, förordnar och sköter tillsynen av ordningsvakter, och butiken lyckades till slut få tillstånd att anställa en ordningsvakt för först ett år och sedan förlängning ytterligare tre år. Detta var mellan 2017 och 2021.

– Allt var frid och fröjd, men när vi sedan ville förlänga på nytt fick vi avslag.

Anledningen var att det helt enkelt hade varit för lugnt i butiken, med bara ett fåtal incidenter.

– Motiveringen var att en ordningsvakt inte ska jobba preventivt, men det blir ju som moment 22. Och väldigt svårt att förklara för mina medarbetare och skyddsombud, säger Andreas Bylger, och menar att man som arbetsgivare har ett jätteansvar för att skapa en trygg arbetsplats.

Vad hoppas du av den nya lagen?

– Att den ska göra det enklare för både mig och alla andra som vill ansöka om tillstånd att ha en ordningsvakt – här hos oss var det en framgångssaga! ■

▲ **ANNA KINBERG BATRA** har lett den statliga Betalningsutredningen.

det inte krävs en ändring av regeringsformen för att en eventuell e-krona ska kunna fungera som ett nytt betalningsmedel.

Anna Kinberg Batra och Betalningsutredningen skriver vidare att det är viktigt att staten, vid en krissituation eller höjd beredskap, ska kunna garantera vissa så kallade offline-betalningar under begränsad tid. ”Det gäller i fysiska butiker som säljer livsnödvändiga varor”. Dessutom ska Skatteverket kunna bevilja undantag från kassaregister för att underlätta kontant betalning. ■

MITT I KRISEN INVIGDES BUTIKEN

Nu börjar Motalaborna hitta till nya Hemköp

TEXT OCH FOTO: SUSAN BERZELIUS

Att mitt i en energi-, bensin- och matpriskris med kraftig inflation öppna en helt ny butik kan tyckas vara en utmaning. Och Hemköpshandlare Thomas Samuelsson sticker inte under stol med att det första halvåret har varit tufft. – Men i januari vände det och nu går det verkligen uppåt, säger han.

I gamla Luxorfabriken i Motala vid Vätterns östra strand öppnade den tidigare Ica Maxi-delägaren Thomas Samuelsson och hans familj en Hemköpsbutik i november. – Jag sålde min del i Ica Maxi för två år sedan och hade egentligen tänkt att syssla med något annat än dagligvaruhandel. Men när fastighetsägaren hörde av sig om en nyetablering blev nyfikenheten och frestelsen för stor.

Det var Axfood som ”var mest på hugget” och därför blev det en Hemköp för Thomas som jobbat 28 år på Ica Maxi i Motala.

Kontraktet skrevs under i februari förra året.

– Sedan dess har ett krig brutit ut, inflationen och räntorna har stigit kraftigt liksom el- och drivmedelspriserna. Att mitt i det öppna en butik i november och försöka få konsumenterna att byta butik inför julhandeln – tja, det var ju inte riktigt görbart, säger Thomas Samuelsson och förklarar att familjen själva fick sätta in en stor egen arbetsinsats i början.

Men i januari kände han, hustrun Heléne, dottern Paulina och sonen Elias, att en förändring var på gång. Kunderna gick från att ha handlat en macka eller liter mjölk till att ta en kundkorg, senare en kundvagn. – Snittköpen har verkligen ökat kraftigt de senaste månaderna och nu verkar kunderna förstå vad vi erbjuder.

Erbjudandet handlar till stor del om matglädje – färskvaror och färdigmat. Thomas Samuelsson och hans familj älskar själva mat och måltider och har till exempel rekryterat en känd kock som ansvarig för köket och som också inspirerar kunderna att ta hand om de fina råvarorna.

I butiksköket tas mat som annars skulle bli till svinn tillvara. Man producerar dagens lunch, mackor och sallader samt en ett brett cateringutbud. – Vi har snabbt fått mängder av morgontidiga hantverkare som kunder som uppskattar vårt pris på smörgåsar till exempel, säger Thomas Samuelsson.

Närheten till Motalas berömda Varamonbad hoppas butiken dra nytta av i sommar. Då räknar handlarfamiljen med att sälja mycket färdigmat för stranden, som till exempel grillad kyckling och sallader och röror.

Men hur bär man sig åt för att möta pris-känsliga kunder i dessa tider?

– Hemköp har ett bra marknadsprogram och inte minst kundklubben gör sitt till. Men visst har det varit en utmaning. Man får sätta in åtgärder som annonser, flygblad och kampanjer på sociala medier.

Lokala, och starka, Östenssons-kedjan, som numera bär Hemköps-skylten, sågs aldrig som ett hinder för satsningen på en renodlad Hemköp.

– Jag tror inte att Motalaborna i gemen ser Östenssons som en Hemköpsbutik. Vi har visserligen samma kampanjvaror men där upphör nog likheten, säger Thomas Samuelsson. ■

”Snittköpen har verkligen ökat kraftigt de senaste månaderna och nu verkar kunderna förstå vad vi erbjuder.”

FÖRSTA VERKSAMHETSÅRET pekar omsättningen på 50 miljoner kronor. På sikt tror Thomas och Heléne Samuelsson på en årsförsäljning på 75 miljoner kronor netto. ▼

Hemköp Luxor, Motala

Handlare: Thomas Samuelsson.
Omsättning: 50 miljoner kronor netto första året.

Butiksyta: 1 500 kvadratmeter varav 1 100 kvadratmeter säljyta.

Antal medarbetare: 15.

Antal kassor: 2 traditionella samt självutcheckning.

Öppettider: 7–21 alla dagar.

Jessica och Börje nya i styrelsen

TEXT OCH FOTO: MARTIN ROSENGREN

Livsmedelshandlarnas stämma klubbade två nyval till styrelsen, Jessica Moline, Hemköp Ljungbyhed, och Börje Johansson, Ica Supermarket Skogås. Hans Lundgren avtackades för sin mångåriga insats.

Börje Johanssons far tog över butiken söder om Stockholm 1975 då Börje var 11 år.

- Jag har sett Skogås utvecklas från miljonprogrammet till vad det är i dag på gott och på ont.

BÖRJE JOHANSSON, ny styrelseledamot.

Varför engagerar du dig i styrelsen?

- Jag har alltid varit intresserad av samhällsfrågor och har redan varit adjungerad i Påverkansgruppen en tid. Alla tar för givet att maten ska finnas tillgänglig i våra butiker, alltid, men för att det ska fungera i alla typer av lägen krävs det åtgärder från andra delar av samhället, de små frågorna påverkar de stora frågorna.

- Jag tror mycket på förbättringar, i grunden är jag humanist, jag tror på människan, fortsätter Börje Johansson.

Jessica Moline driver Hemköp i Ljungbyhed i nordvästra Skåne tillsammans med sin pappa, syster och kusin. Styrelseuppdraget känns både ärofullt och roligt, enligt Jessica Moline.

- Jag ser fram emot att skapa nya kontakter och sätta mig in i nya frågor som sträcker sig utanför Hemköp och det dagliga som vi jobbar med i vår lilla butik ute på landet. Lite nervöst också samtidigt, men jag är trygg med att allt kommer klara med stöd av mina nya kollegor i styrelsen.

◀ **HYBRIDMÖTE.** Ordförande Mårten Tenne och vd Pär Bygdeson välkomnade deltagarna till Livsmedelshandlarnas årsmöte som även följdes av ett flertal medlemmar digitalt via Teams.

Butiken finns närmare beskriven i ett reportage i Livsviktigt nummer 4/2022 som finns tillgänglig via hemsidan.

Ordförande Mårten Tenne och stämman tackade avgående Hans Lundgren för många års hårt arbete, alltid omgärdat av ett glatt humör.

JESSICA MOLINE, ny styrelseledamot.

Pär Bygdeson berättade bland annat om sitt allra första intryck av Hans Lundgren, det var vid anställningsintervjun då Pär Bygdeson sökte vd-tjänsten.

- Hans kom puttrande på en HD med sin dåvarande hästsvans, jag blev nästan lite rädd faktiskt.

Stämman beslutade om att Stefan Lindahl och Hans Lundgren tar plats i valutskottet genom nyval.

Årsmötet beviljade vd och styrelse för Livsmedelshandlarna ideell förening och Stiftelsen Stickan ansvarsfrihet för 2022. ■

Från matrester till jord

TEXT OCH FOTO: SUSAN BERZELIUS

När allt är testat för att minska matsvinnet – vad återstår? Göra jord av "skräpet" kanske? Stora Coop i Visby har hittat ett sätt att tjäna pengar på det som annars skulle kastas.

När matbutiken testat "allt" för att minska matsvinnet som att justera inköpen, förädla vissna frukter och grönsaker och slutligen sänka priserna blir det ändå varor kvar – livsmedel som troligen är otjänliga som föda. – De kan bli till finaste gödningsjorden, säger Markus Wahlgren, stormarknadschef på Stora Coop i Visby. Och vi tjänar pengar på produkten!

Sedan två år tillbaka har butiken på Gotland en maskin som matas med alla typer av livsmedel, undantaget animaliska, som till slut är osäljbara. Maskinen tumlar och värmer restprodukterna till 82 grader under tolv timmar och ut kommer gödningsjord som sedan säljs i butiken.

– Jag tror att vi fortfarande är den enda butiken i landet som har maskinen och producerar gödningsjord som kunderna sedan blandar med vanlig matjord. Vi säljer den i papperspåsar och den överblivna vätskan i plastflaskor som ren gödning.

Än så länge finns maskinen som kallas Green Box, och är en svensk uppfinning, endast hos någon enstaka restaurang och ett sjukhus.

Intäkterna som Stora Coop drar in på försäljningen täcker i stort sett kostnaden för maskinen och elen.

– Den stora vinsten är ju att vi fått ner matsvinnet ytterligare. 2018 kastade vi 120 ton som nu är nere på ca 6,5 ton. Självklart ligger en mängd andra åtgärder bakom minskningen men Green Box och produktionen av 40–50 påsar gödningsjord i veckan vilket motsvarar ungefär 30 ton på ett helt år blir en viktig del i minskningen, säger Markus Wahlgren. ■

MARKUS WAHLGREN, stormarknadschef på Stora Coop i Visby. ▼

Snabbkollen

Vilken är din onödiga tillsyn?

Olika myndigheters många inspektioner av livsmedelsbutiker kan ofta uppfattas som krångliga, kostsamma och till och med onödiga.

Martin Ekgrund, handlare, Ica Maxi Högsbo, Göteborg: – Alla dessa kontroller fyller ju faktiskt, var och en, en funktion. Vi tycker nog att de bara bidrar till att göra oss bättre.

Vässar vårt kvalitetsarbete oavsett om det handlar om livsmedelslagstiftning, arbetsmiljö eller försäljning av åldersbegränsade varor.

– Däremot upplever jag att vissa tillsyner går onödigt mycket på djupet, fastnar i detaljer. Det hade också varit bra med positiv feedback från någon myndighet någon gång. Att få höra att "detta har ni gjort riktigt bra".

Fredrik Olsson, handlare, Hemköp Vendelsö, Haninge: – Jag har inga enskilda myndigheter att peka ut. Syftet med tillsynerna mot-sätter jag mig inte heller, allt som handlar om att

vi ska göra bättre är ju gott.

– Problemet handlar snarare om enskilda handläggare som ser sig som motparter i stället för partner. I värsta fall uteblir tydligheten om varför och hur vi ska åtgärda, jag har fått svar på mina frågor av typen "det ingår inte i uppdraget att utbilda, du får läsa på själv, jag får inte säga hur ni ska göra".

Johanna Bergström Brunk, handlare, Ica Nära Allköp, Likenäs:

– Jag tycker kanske inte att någon är "onödig". Däremot kunde vi i dagligvaruhandeln vara bättre på att berätta för våra kunder om alla kontroller och inspektioner som butiken undergår. Vi borde förmedla det på något sätt.

– Det är ju också en trygghet för oss i butik att veta att exempelvis vägen är kalibrerad om någon frågar. ■

Avsändare:

livsmedels
HANDLARNÄ
Regeringsgatan 60 · 103 29 Stockholm

Lena Engström
Ellens Grafisk form & Produktion
Trefasgatan 3
721 30 Västerås

A **Posttidning**
Ej retur

[MEDLEMSINFORMATION]

Sök pengar från Stickans fond!

Du som handlare eller butiksanställd har möjlighet att söka pengar ur Stickans fond. Möjligheten gäller inte bara handlare, utan även handlares barn, samt butiksanställda.

Livsmedelshandlarna är sedan 1936 förvaltare av stiftelsen Stickan som är en understödsfond till Solstickan.

Syftet med Stickan är att hjälpa gamla, sjuka och andra behövande som har anknytning till livsmedelshandeln i Sverige. Antingen som ägare eller före detta ägare, anställd eller före detta anställd samt minderåriga barn och efterlevande till dessa. Även butiksmedarbetare som arbetat deltid kan söka.

För mer detaljerad information om vilka som kan söka pengar ur stiftelsen se Stickans stadgar, paragraf fyra, i rutan intill.

Om du är intresserad av att söka pengar ur Stickan gör du det genom att skriva och berätta vem du är, vilken koppling du har till livsmedelshandeln i Sverige, samt varför du söker pengar och hur mycket.

Glöm inte att ange ditt namn, din adress och gärna ett telefonnummer som vi kan nå dig på.

Ansökan skickar du sedan till: info@livsmedelshandlarna.se eller till Stiftelsen Stickan, c/o Livsmedelshandlarna, 103 29 Stockholm.

Alla inkomna brev behandlas konfidentiellt och beslut om utbetalningar tas i samband med något av Livsmedelshandlarnas ordinarie styrelsemöten.

Stickans stadgar, §4

Av de medel som stiftelsen erhåller från Stiftelsen Solstickan ska högst 85 % delas ut till de till Sveriges Livsmedelshandlareförbund anslutna länsförbundens understödsfonder eller solstickestiftelser.

Vad som återstår skall förvaltas av stiftelsen för att enligt i dessa stadgar närmare angivna grunder utdelas såsom understöd till behövande gamla och sjuka köpmän eller affärsbiträden, som äro eller varit verksamma inom speceri- och livsmedelsbranschen ävensom till efterlevande make och minderåriga barn till köpman eller affärsbiträde inom nämnda bransch.

Dessa understöd må årligen högst uppgå till det belopp, som enligt § 1 tilldelas stiftelsen från Stiftelsen Solstickan jämta å kapitalet belöpande ränta.

Med köpman förstås härvid person, som är eller varit ägare till eller delägare i detaljaffär, även om densamma drivits i aktiebolagsform.